

ՔԱՐԱՆ ՔԱՐՑՈՒՆՔԷՆ

Սիրիլի քարեկամիս՝ չրաչ քաջարեցի:

Ինչ անսովոր տխրութիւն մարդուն հոգւոյն մէջ խոհուն,
Ո՛րքան թախիծ կայ եղբր աչքերուն խո՛րն հրճուանքին.
Խեղճ արարած, դուն ի զո՛ւր կ'ուզղես նայուածքդ երկնքին.
Ան վշտի ծո՞փն է անհուն՝ լուսակայլակ աստղերուն:

Մոոցիւր արեւն ամօթխած, և լուսրնկան անուշակ,
Գեղեցկութիւնն իրերուն ջանա կուրծքիդ տակ խեղդել:
Մենք ընդունայն կը բաղձանք գտնել հիւղակ մ'աւերակ
Եւ դողդոջուն շրթներով՝ «Ասիկա մե՛րն է ըսել»...:

Դո՛ւն որ կրնաս մըտածման բոցավառուած թեւերով
Լոկ վայրկենէ մը ճախրել ձեռակերտներն Արարչին՝
Գիտցիր թէ կեանքըդ հըզօր մէկ գալարումն է շիւղին,
Որ լըռութեան հետ դաշտին կ'ապրի միայն հառաչով:

Ո՛րքան խորհուրդ, և ո՛րքան զօրութիւններ կը շընչեն
Ներաշխարհէն մարդուն, ներս որ աստուած մ'է մըտածման.
Եւ մըտածել թէ անոնք տրկարութեան մը թափէն՝
Իյնան պիտի յաղթըւած տերեւի պէս անկենդան:

Մեր մէջ՝ վշտին կը ժպտի միայն կայլակն արցունքին,
Սրտին վէրքերն անհամար աչքերուն ցաւն է անհուն:
Աւելի քաղցր է եթէ գիշերուան հետ հովասուն՝
Մեզի համար արտասուէ ջերժ ընկերոջ մը հոգին...

Քա՛ղցր է ո՛վ Տէր, ունենալ մըթին օրուան մէջ մահուան
Սիրտ մը բարի որ ուզէ մեր հոգեվարքը ողբալ...
Քա՛ղցր է տեսնել, թէ ինչպէս դեղին աչքէն տխրութեան
Աղուոր արցունք մը կու գայ բիրին վըրայ դողդըղալ:

Բայց կարելի՞ է արդեօք մենիւլ առանց թախիծի,
Երբ ուժասպառ աչքերով տեսնենք կեանքեր որ կու լան:
Կարելի՞ է որ հոգին հրճուի երկինքն աննըման՝
Մըտածելով թէ մարմինն հողին տակ դեռ կը հիւծի...:

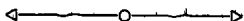
Ի զո՛ւր կ'ըղձանք մենք գիտնալ թէ ինչո՞ւ սիրտը մարդուն
Գիտէ հաճոյքը մոռնալ և տալ վշտին միշտ համբոյր.
Ինչ, կարեւոր տա՛րըն է ան մեր այս կեանքին ազագուն,
Որ յամբօրէն կը դիմէ դէպ ի շիրիմն իր թափուր:

Մենք ալ այսպէս, կը դիմենք յաւերժական հանգստին,
Գէթ բընութեան կուրծքէն ներս կրնանք շիրիմ մը գտնել.
Սեւ հողակոյտ մ'արդարին գիտէ վշտերն օրօրել.
Վերջին կայանն օրհնելած՝ բազմաշարձար մեռեալին:

Պիտի դիմենք ակամայ հինցած խաչի մ'ակնարկին,
Ալ մոռնալով տիեզերքն՝ օրուան մ' համար պաշտուած.
Ձանգին զօղանջն ալ, աւագ, պիտի մոռնանք անկասկած,
Պիտի մոռնանք առ յաւէտ քաղցրութիւններն առուակին:

Եւ դուն չքնաղ բընութիւն, և դուք ծառեր տարուբեր,
Մութ անտառներ, որ գիտէք մանուկ հանճար մը սփոփել.
Հսկայ ժայռեր մըտածկոտ, և դուք սիրուած հովիտներ,
Փիտցէք վայրկեան մը գոնէ կեանքիս վերան արտասուել...»

ՎԻՃԵՑ ԹՐԱԳԵԱՍ

ԼԵԶՈՒԱԲԱՆԱԿԱՆ՝

ՈՒ

Գրեթէ բոլոր փերականներն ուն երկ-
բարբառ կը համարին. ըստ իս՝ երկբար-
բառ չէ ան. առ, եւ, իս, երկբարբառ են,
որովհետեւ իրենց մէջ երկու ձայն կայ,
առին մէջ՝ կը լսուի առ որոշ, իւնը որոշ-
ինչպէս և միւսերուն մէջ. բայց ուր մէջ
մէկ ձայն միայն կայ. նոյն հնչումն ունի
և իտալական Ա գիրը, որ՝ կարծեմ թէ՝
երկբարբառ չէ համարուած:

Ուն եւրոպական Ա կամ Վ գրին հա-
մապատասխանն է. 2 գրին մասին խօսե-
ցանք արդէն¹. Ուն թէ՛ օտար լեզուներէ
ստանադարձուած բառերուն և թէ՛ հայե-
րէն բառերուն մէջ անխտիր բաղաձայնէ
վերջ կը զործածուի:

Ձինաւոր, թագաւոր՝ իւնով կը գրուին,
որովհետեւ իրենցմէ առաջ ձայնաւոր ու-
նին. բաղաձայն գալուն պէս՝ պէտք է
փոխուին ուրի. զինաւոր, թագաւոր: Այս-
պէս շրտօր, բանտօր, ծոցտօր, ու նման-
ները:

Բացի մէկ պարագայէ, այսինքն ի վեր-
ջացող բառերէն՝ որոնք իրենց ի գիրը 1-ի

կը փոխեն սեռականին մէջ՝ բաղաձայնէ
վերջ, ինչպէս որդի, որդոյ, եւայլն, որոնց
մասին խօսեցայ, ուրիշ ամէն պարագայի՝
բաղաձայնէ վերջ միշտ ու պէտք է գոր-
ծածել: Աստուած, հարուած, զրուան, զըզ-
ուանք, զուարթ, նոսազ, խոնել, եւն. եւն:

Ասկէ աւելի պարզ և դիրքին կանոն
չի կրնար ըլլալ, եւ սխալիլը ըստ ան-
հեթեթ պիտի ըլլար՝ յատուկ մալայցի-
ներուն: Եւ սակայն կան հայերուն մէջ
ալ՝ անոնց նախանձորդներ, որոնք կը
գրեն բանտօր, պատօյ, եւայլն, եւայլն,
հակառակ հազար անգամ եղած ազգա-
բարութեանց:

Անշուշտ այս սխալագրութեան տակ
չ'իյնար տարան գրութիւնը, զի արմատը
տարի է, որ կ'ըլլայ տարօյ, ըստ օրինի:
Բայց քանի որ հոլովումը փոխուած է,
այսինքն աշխարհաբար կանոնով կը հո-
լովուի, ըստ իս՝ լաւագոյն է տարան
գրել, ինչպէս կ'ընենք առհասարակ բոլոր
ժամանակ ցուցնող բառերուն սեռական-
ները. ժամուան, վաղուան, երէկուան, օր-
ուան, ատոտան, իրիկուան ու նմանները:

1. Խօսուած Հայկական Զեմարանի Բ. Հասցեման
տաթիւ:

2. Ու եւ ի գրերուն վրայ խօսուածը անգոյ ոգուն
թեան պատճառաւ յաշորով: